

רָאָה, שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל ה' בְּצִרְתָּהּ לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. כִּמְה שִׁירֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֵּל כְּדֵי לְהַתְקִין אֶת דְּרָגָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם, כִּמּוֹ שְׁנֵאמַר (שְׁמוּאֵל ב' ח) וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְהַשִּׁירָה הַזֹּאת אָמַר [לו] כְּשֶׁרָאָה הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה לַיַּעֲקֹב וְשָׁל יַעֲקֹב.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יַעֲקֹב אָמַר הַשִּׁירָה הַזֹּאת [שְׁחַר] בְּשַׁעַת שֶׁאָמַר לוֹ אָבִיו גִּשְׁה נָא וְאִמְשֶׁךָ בְּנֵי הָאֵתָה זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ אִם לֹא. אִז [מִשּׁוֹם] שֶׁהָיָה [הָיָה] יַעֲקֹב בְּצִרְתָּה גְדוּלָה, שֶׁפָּחַד שֶׁאָבִיו יִכִּיר אוֹתוֹ וַיִּנְדַּע לִפְנָיו. מַה פְּתוּבָ? וְלֹא הִכִּירוּ כִּי הָיוּ יָדָיו כְּיָדָיו עֲשׂוֹ אֲחֵיו שֶׁעֲרַת וַיִּבְרַכְהוּ. אִז אָמַר, אֶל ה' בְּצִרְתָּה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. ה' הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְׁפַּת שֶׁקָר מִלְשׁוֹן רַמְיָה. זוֹהִי הַדְּרָגָה שֶׁעֲשׂוֹ שְׂרׁוּי בָּהּ, שֶׁהִיא שְׁפַת הַשֶּׁקֶר [מִה הוּא]. שְׁפַת שֶׁקָר, בְּשַׁעַת שֶׁהִבִּיא אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ קָלְלוֹת עַל הָעוֹלָם, וּבִהַתְחַכְּמוֹת וּבְעַקְמִימוֹת הִבִּיא קָלְלוֹת, שֶׁהַתְקַלַּל הָעוֹלָם.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעַת שֶׁאָמַר יַצְחָק לַעֲשׂוֹ, וַצֵּא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צִידָה, בְּה"א, וּבְאַרְוֵהָ, וַצֵּא עֲשׂוֹ כְּדֵי שִׁיתְבַּרְךָ מִיַּצְחָק, שֶׁאָמַר לוֹ וְאַבְרָכְכָה לִפְנֵי ה'. שֶׁאֵלּוֹ אָמַר וְאַבְרָכְכָה וְלֹא יוֹתֵר - יִפֶּה. פִּינּוֹן שֶׁאָמַר לִפְנֵי ה', בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעַת הַזֹּאת עֲשׂוֹ כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמְרָה, וּמַה שֶׁיֵּצֵא נַחֵשׁ מֵאוֹתָן הַקָּלְלוֹת וַיִּשְׁאַר יַעֲקֹב.

בְּשַׁעַת הַהִיא הַזֶּה מִיִּכְאֵל, וּבֵא לִפְנֵי יַעֲקֹב וְהַשְׁכִּינָה עִמּוֹ. וַיִּדַּע יַצְחָק, וְרָאָה אֶת גֵּן עֵדֵן עִם יַעֲקֹב וּבִרְכוֹ לִפְנָיו. וּכְשֶׁנִּכְנס עֲשׂוֹ, נִכְנס עִמּוֹ גִּיהֵנִם, וְעַל כֵּן וַיַּחֲרֵד יַצְחָק חֲרָדָה גְּדוּלָה עַד

חֲזִי, (תְּהִלִּים קכ) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל יי בְּצִרְתָּה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. כִּמְה שִׁירִין וְתוֹשְׁבֵיחֵן אָמַר דָּוִד מִלְּפָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֹלָא בְּגִין לְאַתְקַנָּא דְרָגִיָּה וְלִמְעַבְדַּ לִּיהַ שְׁמָא, כִּמְה דְאַתְ אָמַר, (שְׁמוּאֵל ב' ח) וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם, וְשִׁירְתָּא דָא אָמַר (כ"א ל"ג לִיָּה) כִּד חָמָא עוֹבְדָא דָא לַיַּעֲקֹב (כ"א דִּיעֻבְב).

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יַעֲקֹב אָמַר שִׁירְתָּא דָא (דְּהָא), בְּשַׁעַתָּא דְאָמַר לִיָּה אָבוּי, (בְּרֵאשִׁית כז) גִּשְׁה נָא וְאִמְשֶׁךָ בְּנֵי הָאֵתָה זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ אִם לֹא, כְּדִין (ד"א בְּגִין) דְּהָיָה (הָיָה) (דף קמג ע"א) יַעֲקֹב בְּעֵאקוֹ סְגִי, דְּדַחִיל דְאָבוּי יִדַּע לִיָּה וְאַשְׁתַּמּוּדַע קָמִיָּה. מַה כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כז) וְלֹא הִפִּירוּ כִּי הָיוּ יָדָיו כְּיָדֵי עֲשׂוֹ אֲחֵיו שֶׁעֲרִירוֹת וַיִּבְרַכְהוּ. כְּדִין אָמַר, (תְּהִלִּים קכ) אֶל יי בְּצִרְתָּה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי.

יי הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְׁפַּת שֶׁקָר מִלְשׁוֹן רַמְיָה, (ש"ס) דָּא הוּא דְרָגָא דְעֲשׂוֹ שְׂרִיא בִיָּה, דְאִיָּהוּ שְׁפַת שֶׁקָר (כ"א מִה הוּא). שְׁפַת שֶׁקָר, בְּשַׁעַתָּא דְאִיָּתִי הֵהוּא חוּיָא לְוֹטִין עַל עֵלְמָא, וּבְחַפִּימוֹ וּבְעַקְיָמוֹ אִיָּתִי לְוֹטִין, דְאַתְלַטְיָא עֵלְמָא.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְאָמַר יַצְחָק לַעֲשׂוֹ, (בְּרֵאשִׁית כז) וַצֵּא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צִידָה, בְּה"א, וְאוֹקְמוּהָ. וְנִפְקַ עֲשׂוֹ בְּגִין דִּיתְבַּרְךָ מִיַּצְחָק, דְקָאֵמַר לִיָּה, (בְּרֵאשִׁית כז) וְאַבְרָכְכָה לִפְנֵי יי, דְאֵלּוֹ אָמַר וְאַבְרָכְכָה וְלֹא יִתִּיר, יָאוּת. פִּינּוֹן דְאָמַר לִפְנֵי יי, בְּהֵיָא שַׁעַתָּא אֲזִדְעוּעַ פְּרִסִי יִקְרָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמְרָה, וּמַה דִּיפּוֹק חוּיָא מְאִינּוֹן לְוֹטִין, וַיִּשְׁתַּאֵר יַעֲקֹב בְּהוּ.

בְּהֵיָא שַׁעַתָּא, אֲזִדְמֵן מִיִּכְאֵל וְאַתָּא קָמִיָּה דִּיעֻבְב, וַיִּשְׁכִּינְתָּא בְּהַדִּיָּה, וַיִּדַּע יַצְחָק, וְחָמָא לְגֵן עֵדֵן בְּהַדִּיָּה דִּיעֻבְב, וּבְכִרְיָה קָמִיָּה. וְכִד עָאֵל עֲשׂוֹ, עָאֵל בְּהַדִּיָּה גִיָּהֵנִם. וְעַל דָּא

מאד, שְׁחֵשֵׁב שְׁעָשׂוּ לֹא הִיָּה בְּצַד הַהוּא. פֶּתַח וְאָמַר, וְאֶבְרַכְהוּ גַם בְּרוּךְ יְהִיֶּה.

מִשׁוּם כִּף הַזְדַּמָּן יַעֲקֹב בְּחֻמְהָ וּבְעַקְמוּמֵינֵי שֶׁהִבִּיא בְּרֻכּוֹת עַל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כְּמוֹ אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְנִטְלוּ מֵאוֹתוֹ הַנְּחֻשׁ, שֶׁהוּא שֹׁפֵט שֶׁקֶר. שְׁכַמָּה שֶׁקֶר אָמַר, וְכַמָּה דְבָרֵי שֶׁקֶר עָשָׂה כְּדֵי לְהַטְעוֹת וּלְהַבִּיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם. מִשׁוּם כִּף בָּא יַעֲקֹב בְּחֻמְהָ וְהַטְעָה אֶת אֲבִיו, כְּדֵי לְהַבִּיא בְּרֻכּוֹת עַל הָעוֹלָם וְלִטַּל מִמֶּנּוּ מָה שֶׁמְנַע מִן הָעוֹלָם. וּמִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה הִיָּתָה, וְעַל כֵּן כְּתוּב (תהלים ט) וַיֵּאָהֵב קָלְלָהּ וַתְּבוֹאֶהוּ וְלֹא חִפֵּץ בַּבְּרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. עֲלֵיו כְּתוּב (בראשית a) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְנִשְׁאָר בּוֹ לְדוּרֵי דוּרוֹת, וּבָא יַעֲקֹב וְנִטַּל מִמֶּנּוּ הַבְּרֻכּוֹת.

וּמִיָּמֵינוּ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן נֹעַד יַעֲקֹב לִטַּל מִהַנְּחֻשׁ הַהוּא אֶת כָּל הַבְּרֻכּוֹת הַלְלוּ, וְהוּא נִשְׁאָר עִם קְלָלוֹת וְלֹא יֵצֵא מֵהֶם. וְדוּד אָמַר בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ, (תהלים קב) מָה יִתֵּן לָךְ וּמָה יִסְיֵף לָךְ לְשׁוֹן רַמְיָה חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים. מָה אִכְפַּת לְאוֹתוֹ הַנְּחֻשׁ הָרַע שֶׁהִבִּיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוֹ, נְחֹשׁ נוֹשֵׁף וּמְמִית, וְאִין לוֹ מִמֶּנּוּ הַנְּאָה.

לְשׁוֹן רַמְיָה, דְּרַמֵּי לִיָּה לְאָדָם וּלְאַתְתִּיָּה, וְאִיָּתִי בִישָׂא עֲלִיָּה וְעַל עֲלָמָא. לְכַתֵּר אַתָּא יַעֲקֹב, וְנִטִּיל מְדִילִיָּה כָּל אֵינוֹן בְּרַכָּאן. חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים, דָּא עָשׂוּ דְנִטְר דְּכִבּוּ (נ"א דאנוים) לְיַעֲקֹב עַל אֵינוֹן בְּרַכָּאן, כְּמָה דְאַתָּא אָמַר, (בראשית כז) וַיִּשְׁטֹם עָשׂוּ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה וַגּוֹ'. (ר"א ל"ג תא תו')

הַבְּרָכָה וְגוֹ'. [בא ראה]. וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ - הִנֵּה מִלְמַעְלָה

וַיִּחַרְד יַעֲקֹב חֲרָדָה גְדוֹלָה עַד מְאֹד, דְּחֵשֵׁב דְּלֹא הָוָה עָשׂוּ בְּהֵוָה סְטָרָא, פֶּתַח וְאָמַר, (בראשית כז) וַאֲבָרְכֶהוּ גַם בְּרוּךְ יְהִיֶּה.

בְּגִין כִּף, אֲזַדְמָן יַעֲקֹב בְּחֻמְתָּא וּבְעַקְיָמוֹ דְּאִיָּתִי בְּרַכָּאן עֲלִיָּה דִיעֲקֹב דְּאִיָּהוּ כְּגוּוֹנָא דְאָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְאַתְנַטְלוּ מֵהֵוָה חוּיָא דְאִיָּהוּ שֹׁפֵט שֶׁקֶר. דְּכַמָּה שֶׁקֶרָא אָמַר, וְכַמָּה מְלִי דְשֶׁקֶרָא עַבְד, בְּגִין לְאַטְעָאָה וּלְאַיִיתָאָה לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. בְּגִין כִּף, אַתָּא יַעֲקֹב בְּחֻמְהָ וְאַטְעִי לְאַבּוּי, בְּגִין לְאַיִיתָאָה בְּרַכָּאן עַל עֲלָמָא, וְלִנְטִילָא מִנֵּיהּ מָה דְמְנַע מִעֲלָמָא, וּמִדָּה לְקַבֵּל מִדָּה הָוָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קט) וַיֵּאָהֵב קָלְלָהּ וַתְּבוֹאֶהוּ וְלֹא חִפֵּץ בַּבְּרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. עֲלִיָּה פְתִיב, (בראשית a) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְאַשְׁתָּאָר בֵּיָה לְדַרְי דְרִין, וְאַתָּא יַעֲקֹב וְנִטִּיל מִנֵּיהּ בְּרַכָּאן.

וּמִן יוֹמוֹי דְאָדָם, אֲזַדְמָן יַעֲקֹב לְנִטְלָא מֵהֵוָה חוּיָא, כָּל הַנִּי בְּרַכָּאן, וְאַשְׁתָּאָר אִיָּהוּ בְּלוֹטִין וְלֹא נָפַק מִנֵּיהּ. וְדוּד אָמַר בְּרוּחַ קְדָשָׁא, (תהלים קכ) מָה יִתֵּן לָךְ וּמָה יוֹסִיף לָךְ לְשׁוֹן רַמְיָה חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים. מָה אִיכְפַת לִיָּה לְהֵוָה חוּיָא בִישָׂא, דְּאִיָּתִי לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. כְּמָה דְאַמְרוּ, נְחֹשׁ נוֹשֵׁף וּמְמִית, וְלִית לִיָּה הַנְּאָה מִנֵּיהּ.

לְשׁוֹן רַמְיָה, דְּרַמֵּי לִיָּה לְאָדָם וּלְאַתְתִּיָּה, וְאִיָּתִי בִישָׂא עֲלִיָּה וְעַל עֲלָמָא. לְכַתֵּר אַתָּא יַעֲקֹב, וְנִטִּיל מְדִילִיָּה כָּל אֵינוֹן בְּרַכָּאן. חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים, דָּא עָשׂוּ דְנִטְר דְּכִבּוּ (נ"א דאנוים) לְיַעֲקֹב עַל אֵינוֹן בְּרַכָּאן, כְּמָה דְאַתָּא אָמַר, (בראשית כז) וַיִּשְׁטֹם עָשׂוּ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה

וַגּוֹ'. (ר"א ל"ג תא תו')

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, הָא מִלְעִילָא וּמִתְתָּא בְּחַבּוּרָא